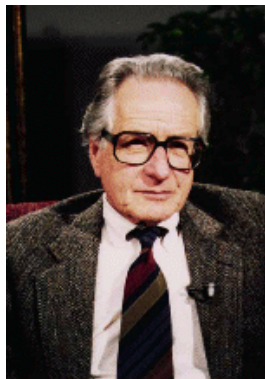

جان آی. گودلد

علی نوری^۱

J.I.G

”رسالت من تلاش در جهت تحقق دو هدف عمده است:

ارتقاء همه جانبه سطح تدریس؛ و دسترسی همگان به آموزش و پرورش عمومی”

جان آی. گودلد^۲، از جمله برجسته ترین متفکران و پژوهشگران برنامه درسی است که در سال ۱۹۲۰ میلادی در بریتیش کلمبیا در کانادا دیده به جهان گشود. گودلد از جمله مربیانی است که طی زندگانی حرفه ای خود در تمام سطوح تحصیلی از پایه اول ابتدایی تا مدارج دانشگاهی عالی تجربه عملی تدریس نیز داشته است. او در سال ۱۹۳۹ گواهی تدریس خود را دریافت نمود و تا قبل از سال ۱۹۴۱ که مدیریت یک مدرسه را عهده دار شد، به معلمی اشتغال داشت. گودلد در سال ۱۹۴۶ برای ادامه تحصیل وارد دانشگاه شیکاگو^۳ شد و در سال ۱۹۴۹ مدرک دکتری تخصصی خود را دریافت نمود. او علاوه بر کرسی استادی در دانشگاه های ایاموری^۴، شیکاگو، کالیفرنیا- لوس آنجلس^۵ و واشنگتن^۶، رهبری بسیاری از دانشگاه ها و سازمان های تربیتی و پژوهشی همچون مدیریت مرکز تربیت معلم دانشگاه شیکاگو، مدیریت مدرسه پیش دانشگاهی وابسته به دانشگاه کالیفرنیا- لوس آنجلس، مدیریت دانشکده تحصیلات تکمیلی علوم تربیتی در همان دانشگاه، مدیریت مرکز نوسازی تربیتی دانشگاه واشنگتن، و سرپرستی مؤسسه خصوصی پژوهش تربیتی شهر سیاتل^۷ را نیز بر عهده داشته است. علاوه بر این ها او در سمت ریاست انجمن پژوهش تربیتی آمریکا^۸ و انجمن آمریکایی کالج های تربیت معلم^۹ نیز خدمت نموده است (شن^{۱۰}، ۲۰۰۱). گودلد یکی از شاگردان برجسته رالف

۱. استادیار دانشگاه ملایر

2. John I Goodlad
3. University of Chicago
4. Emory University
5. University of California, Los Angeles
6. University of Washington
7. Seattle
8. American Educational Research Association(AERA)
9. American Association of Colleges for Teacher Education
10. Shen

۱۱. مطالب این مقاله عمدتاً از این منبع استخراج شده است.

تایلر^۱ بوده و رساله دکتری خود را تحت راهنمایی او منتشر نمود. او همواره نویسنده‌ای فعال و پرکار بوده و حاصل پژوهش‌ها و فعالیت‌های او در حوزه‌های تربیتی در نگارش بیش از سی کتاب، دوست مقاله، و هشتاد فصل کتاب و مدخل دانشنامه تیلور یافته است. از جمله آثار برجسته گودلد می‌توان به کتاب‌های تربیت دوران کودکی در ایالات متحده^۲ (۱۹۷۳)، نگرستن به کلاس درس از بیرون آن^۳ (۱۹۷۴) و مکانی به اسم مدرسه^۴ (۱۹۸۴) اشاره کرد.

شن (۲۰۰۱؛ ۱۹۹۹) با بازنگری مجموعه نوشته‌های گودلد، آنها را در مضامین عمده‌ی زیر طبقه‌بندی نموده است: ۱- مدارس بدون پایه^۵، ۲- پژوهش برنامه‌درسی^۶، ۳- آموزش و پرورش رسمی (مدرسه‌ای)^۷، ۴- تربیت معلم^۸ و ۵- راهبردهای نوسازی تربیتی^۹. البته همانگونه که شن هم اذعان می‌کند، تفکیک این پنج مضمون تنها به هدف ایجاد یک ساختار سازماندهی شده مناسب برای شرح اندیشه‌های گودلد صورت گرفته، و گرنه در زندگی حرفه‌ای گودلد این مضمون‌ها کاملاً به هم مرتبط و همبسته هستند.

مضمون مدارس بدون پایه نخستین و پایدارترین مضمون پژوهشی گودلد است که بر تجربه حرفه‌ای شخصی او در تربیت بنا گردیده است، به طوری که در پرتو این مضمون پژوهشی است که سایر مضمون‌ها تکامل پیدا کرده است^{۱۰}. گودلد در نخستین سالهای تجربه تدریس خود متوجه شد که حاکمیت هنجارهای برخاسته از سیستم تربیتی مبتنی بر پایه (درجه‌بندی دانش‌آموزان بر حسب پایه تحصیلی) به لحاظ تربیتی پیامدهای دردناک و نامطلوبی به بار می‌آورد^{۱۱}. چنین دغدغه‌هایی، گودلد را ترغیب نمود که در رساله دکتری خود به مطالعه تأثیرات و پیامدهای ارتقاء^{۱۲} و عدم ارتقاء^{۱۳} بر سازگاری شخصی و اجتماعی دانش‌آموزان بپردازد و شواهد از برتری ارتقاء بر عدم ارتقاء به عنوان یک عمل تربیتی قابل دفاع حمایت می‌نمود. در واقع، بر اساس این یافته‌ها بود که اندیشه بدون پایه متولد شد و او بعدها در سال ۱۹۷۲ توانست چارچوب نظری جامع‌تری مشتمل بر دغدغه اخلاقی^{۱۴}، کارآمدی اقتصادی^{۱۵}، دلایل روانشناختی^{۱۶}، و زمینه‌های تجربی و پداگوژیک^{۱۷} در حمایت از اندیشه مدارس بدون پایه تدوین کند(شن، ۲۰۰۱).

1. *Ralph Tyler*

2. *Early Schooling in United States*

3. *Looking Behind the Classroom Door*

4. *A Place Called School*

5. *Non-graded*

6. *Curriculum inquiry*

7. *Schooling*

8. *Teacher Education*

9. *Strategies for educational renewal*

۱۰. به تربیت بدون پایه، گروه‌بندی سنی مختلط (mixed-age grouping)، گروه‌بندی براساس ناهمسانی (heterogeneous grouping)، و آموزش و پرورش باز (open education) نیز اطلاق می‌شود.

۱۱. گودلد معتقد است که سیستم مبتنی بر پایه کودکان را مطابق با یک ساختار درجه بندی شده طبقه بندی، اندازه گیری و ارتقاء می‌دهد و این سیستم ویژگی‌های فردی و منحصر به فرد آنان را نادیده می‌گیرد.

12. *Promotion*

13. *Non promotion*

14. *Moral concern*

15. *Economic efficiency*

16. *Psychological reasons*

17. *Pedagogical and experiential grounds*

مطالعات گودلد در حیطه پژوهش برنامه‌درسی، بر سه سطح عمده بررسی عمل و روند برنامه‌درسی، توصیف برنامه‌درسی به عنوان یک حوزه عمل، و فراتحلیل برنامه‌درسی به عنوان یک قلمرو مطالعاتی متمرکز شده است. پژوهش برنامه‌درسی او در نخستین سطح، بر محور عمل برنامه‌درسی تمرکز دارد و مشتمل بر پژوهش‌هایی در ارتباط با جنبش اصلاح برنامه‌درسی در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، برنامه‌درسی هسته اصلی^۱ (معطوف به مسائل اجتماعی) و توصیف و تحلیل جامع برنامه‌درسی ابتدائی و متوسطه می‌باشد. در سطح دوم، تلاش‌های گودلد بر توصیف برنامه‌درسی به عنوان یک حوزه عمل متمرکز شده است. گودلد با پژوهش مداوم در عرصه عمل برنامه‌درسی، در اندیشه تدوین چارچوبی جامع بود که به وسیله آن بتوان مسائل محوری برنامه‌درسی را به صورت نظام‌مند شناسایی و آنها را به صورت منسجم و هماهنگ به یکدیگر مرتبط ساخت. او برای نخستین بار در سال ۱۹۶۰ به معرفی این چارچوبی مفهومی مبادرت نمود، اما او و همکارانش چند سال بعد در کتاب *پژوهش برنامه‌درسی: مطالعه عمل برنامه‌درسی*^۲ (۱۹۷۹) نسخه ویرایش یافته آن را منتشر نمودند (شن، ۲۰۰۱). در این سیستم مفهومی، مسائل و پدیده‌های قلمروی برنامه‌درسی بر محور سه عنصر یا مؤلفه مهم ماهوی^۳، سیاسی-اجتماعی^۴ و فنی- حرفه‌ای^۵ توصیف شده است. عنصر ماهوی به موضوعاتی مربوط می‌شود که رالف تایلر (۱۹۴۶) در منطق برنامه‌درسی خود به خوبی آن را توصیف نموده است. این عنصر بر محور مسائل مربوط به اهداف، انتخاب و سازماندهی تجارب یادگیری و ارزشیابی این تجارب متمرکز است. عنصر سیاسی- اجتماعی به تفکر و عمل افراد و گروه‌های درگیر در تصمیمات مرتبط با عناصر ماهوی تأکید می‌کند که به طور سلسله مراتبی در چهار بُعد اجتماعی، نهادی، آموزشی و شخصی اتخاذ می‌شود. عنصر فنی- حرفه‌ای نیز به همه دانش‌ها و مهارت‌های خاص مورد نیاز در فرایند تولید برنامه‌درسی در همه ابعاد عملی آن اشاره دارد (گودلد، ۱۹۷۹). سطح سوم به تلاش‌های گودلد در معرفی رشته مطالعاتی برنامه‌درسی مرتبط می‌شود. او به برنامه‌درسی به عنوان یک حوزه مطالعاتی می‌نگرد و بر بازبینی وضعیت آن و ارائه راهکارهایی برای بهبود آن تأکید می‌کند (شن، ۲۰۰۱).

علاوه بر پژوهش درباره مدارس بدون پایه و برنامه‌درسی، گودلد درباره بسیاری از موضوعات دیگر مرتبط با آموزش و پرورش مدرسه‌ای، از قبیل آرمان مدرسه^۶، هدف مدرسه^۷، کارکرد مدرسه^۸، محیط کلاس درس و مدرسه^۹، تربیت کودکی^{۱۰} و تاریخ مدارس ابتدایی^{۱۱} نیز به پژوهش پرداخته است. او در مطالعه دلایل موجودیت مدارس، سه جنبه را از هم متمایز می‌کند: آرمان‌ها (مدارس باید در پی تحقق چه چیزهایی باشند)؛ اهداف (مدارس در پی تحقق چه چیزهایی هستند)؛ و کارکردها (مدارس چه می‌کنند و یا در آنها چه می‌گذرد). مطابق نظر گودلد، آرمان مدارس، پرورش افرادی منطقی است که به حقوق خودشان و دیگران احترام بگذارند. او معتقد است که انسان منطقی، قابلیت‌های همه‌جانبه خود را پرورش می‌دهد و در پیشبرد دستیابی بشریت به رفاه و خوشبختی سهیم می‌شود. یکی از تأثیرگذارترین مطالعات گودلد و همکاران او در حوزه آموزش و پرورش مدرسه‌ای، مقوله‌بندی و

-
1. Core curriculum
 2. Curriculum Inquiry: The Study of Curriculum Practice
 3. Substantive
 4. Political- social
 5. Technical- professional
 6. School aim
 7. School goal
 8. School function
 9. School and classroom ambience
 10. Early schooling
 11. History of elementary schools

توصیف اهداف مدرسه است؛ او و همکارانش در مطالعه آموزش و پرورش مدرسه‌ای^۱، اهداف مدرسه را در چهار دسته زیر خلاصه نموده‌اند: ۱- آکادمیک؛ تحت پوشش قرار دادن کلیه مهارت‌های ذهنی و حیطه‌های دانش؛ ۲- حرفه‌ای؛ فراهم نمودن زمینه پرورش قابلیت‌ها و توانمندی‌های افراد برای تولید کار و مسئولیت‌پذیری اقتصادی؛ ۳- مدنی و اجتماعی؛ ایجاد آمادگی برای جامعه‌پذیری^۵ درون یک جامعه پیچیده؛ و ۴- شخصی؛ تاکید بر پرورش مسئولیت‌پذیری شخصی، تمایلات و استقلال شخصی (شن، ۲۰۰۱).

دیگر مضمون عمده زندگی حرفه‌ای گودلد، تربیت معلم است. تلاش‌های او در این زمینه از سه منظر قابل معرفی است: از منظر نخست، او در همان اوایل دهه ۱۹۶۰، دیدگاهی فکورانه مبنی بر «پیچیدگی و چندوجهی بودن امر تدریس» ارائه نمود و توجه خاصی به داورهای ارزشی^۷ در این عرصه چندوجهی مبذول داشت (گودلد، ۱۹۹۴). گودلد (۱۹۶۰) می‌گوید «تدریس مستلزم آن است که معلم به داور ارزشی روی بیاورد تا با بهره‌گیری از انواع فنون تدریس، نویدبخش‌ترین فنون مهیج و جذاب را بکار گیرد (ص ۴۵). از منظر دوم، به انجام یک مطالعه جامع در توصیف تاریخ تربیت معلم (نک. به مکان‌هایی که معلمان آموزش داده می‌شوند^۸) و وضعیت کنونی تربیت معلم (نک. به معلمان مدارس کشور ما^۹) اهتمام ورزید. از منظر سوم، با اتکا به فهم تاریخ و وضعیت کنونی تربیت معلم، بیست اصل موضوعه^{۱۰} را پیشنهاد می‌کند که شرایط لازم برای تربیت معلم مطلوب را تصریح می‌کند (شن، ۲۰۰۱). چهار اصل نخست مشتمل بر پیشنهاداتی است که در حیطه مسئولیت دانشگاه‌ها و دانشکده‌های تربیت معلم است؛ سایر اصول نیز بر محور گزینش و استخدام معلمان، آموزش ضمن خدمت معلمان، همکاری میان دانشکده‌های تربیتی و مدارس و برنامه‌درسی تربیت معلم متمرکز هستند (گودلد، ۱۹۹۴).

مضمون راهبردهای نوسازی تربیتی در زندگانی حرفه‌ای گودلد از جایگاه منحصربه‌فردی برخوردار است. هر چند که این بخش از فعالیت‌های گودلد تنها بخش مهم و مستقل پژوهش او نمی‌باشد، اما در این حوزه است که تلاش او برای برقراری پیوند بین نظریه و عمل برجسته می‌شود. او مفاهیم به هم مرتبط ذیل را به عنوان عوامل اصلی نوسازی تربیتی معرفی می‌کند: مدرسه به عنوان مرکز نوسازی؛ مدیر مدرسه به عنوان عنصر کلیدی نوسازی؛ همکاری مدرسه-دانشگاه؛ و پیوند بین همکاری‌ها و روابط متقابل در قالب یک شبکه منسجم. گودلد معتقد است که تحقق نوسازی، مستلزم ترکیبی از پاسخگویی درونی^{۱۱} و برانگیختگی بیرونی^{۱۲} است. همچنین او معتقد است که برای تداوم نوسازی باید تا اندازه‌ای تنش مداوم و مولد بین این دو مجموعه از نیروها وجود داشته باشد (شن، ۲۰۰۱).

1. A Study of Schooling
2. Academic
3. Vocational
4. Social and civic
5. Socialization
6. Personal
7. Value judgments
8. Places Where Teachers Are Taught
9. Teachers for Our Nation's Schools
10. Postulate
11. Internal responsiveness
12. External stimulation

مطالعات تجربی گودلد که در مباحث بالا به آنها پرداخته شد، متأثر از بینش اخلاقی او بر محور این مسئله مهم بوده است که او همواره دغدغه مسائل مربوط به برابری و عدالت اجتماعی در تربیت همه کودکان و دسترسی آنان به آموزش و پرورش عمومی متعالی را داشته است. گودلد معتقد است که تربیت، حق مسلم هر انسان است و نظام تربیتی باید سیر و سلوک شخصی به سوی خود استعلایی^۱ را تسهیل نماید (شن، ۲۰۰۱).

یکی از مهمترین ابعاد حرفه‌ای زندگانی گودلد این است که او تنها یک پژوهشگر مجرب و یک متفکر ژرفاندیش نیست، بلکه او در عملی ساختن اندیشه‌ها هم همواره فعال بوده است. به عنوان نمونه، طی اولین روزهای زندگانی حرفه‌ای خود، در دانشگاه‌های شیگاگو و ایاموری فعالانه به تولید برنامه‌هایی برای تربیت معلم مبادرت نمود. گودلد در توسعه مدارس بدون پایه نیز نقشی کلیدی داشته است. او در سال ۱۹۶۶، مجمع مدارس مشارکتی^۲ را پایه‌گذاری نمود که اکنون نیز این مجمع همچنان به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهد؛ عملی ساختن اندیشه‌های نو و مطالعه فرایند پویای تغییر تربیتی در دستورکار این مجمع قرار دارد. دریافت بیست درجه افتخاری و جوایز ارزنده از کالج‌ها و دانشگاه‌های معتبر همه شواهدی است که پیشرفت حرفه‌ای او را تصدیق می‌کند. به عنوان نمونه، جایزه هارولد دبلیو. مک‌گرا جونیور^۳ و جایزه جیمز بی کونانت^۴ به تقدیر از تلاش‌های موثرش در عرصه تربیت به وی اعطا گردیده است. علاوه بر اینها، کتاب مکانی به اسم مدرسه او، برنده جایزه نخستین کتاب ممتاز سال از *Phi Delta Kappan* و جایزه کتاب برجسته از انجمن پژوهش تربیتی آمریکا در سال ۱۹۸۵ گردید. گودلد در صحنه بین‌المللی هم تأثیرگذار بوده است. درست همچون سفرهای جان دیویی^۵ به چین در فاصله سالهای ۱۹۱۹ و ۱۹۲۱، گودلد در سال ۱۹۸۱ به چین مسافرت نمود و این سفر او بر نظام آموزش و پرورش چین تأثیرگذار بود (شن، ۲۰۰۱). در تأثیرگذاری گودلد در عرصه بین‌المللی تردیدی نیست، چرا که اغلب نوشته‌های او به زبان‌های چینی، فرانسوی، عبری، ایتالیایی، ژاپنی و اسپانیایی ترجمه شده است. تأثیر اندیشه‌های گودلد بر دانش برنامه‌درسی، هم در حوزه تفکر و هم در حوزه عمل قابل تقدیر است. رالف تایلر در کتاب *رویارویی با آینده: مسائل تربیت و آموزش و پرورش رسمی*^۶ از گودلد به عنوان متفکری یاد می‌کند که در سه نقش پژوهشگر، آینده‌نگر و ترغیب‌کننده عمل بر تفکر و عمل برنامه‌درسی به شایستگی تأثیر عمده داشته است (تایلر، ۱۹۷۶).

منابع

- Shen, J. (2001). John I Goodlad. (Eds), Palmer, Joy et al. In *Fifty Modern Thinkers on Education: From Piaget to the Present*. London and New York: Routledge.
- Shen, J. (1999). *Connecting Educational Theory, Research, and Practice: A Comprehensive Review of John J Goodlad Publication*. *Journal of Thought*, 34 (4), 25- 96.
- Goodlad J. I. (1979). *Curriculum Inquiry: The Study of Curriculum Practice*, New York: Mc Graw-Hill, p.46, 1979.
- Goodlad J. I. (1994). *Teachers for Our Nation's Schools*. San Francisco, CA: Jossey-bass.

1 - self-transcendence

2. *League of Cooperative School*

3. *Harold W. Mc Graw Jr Prize*

4. *James B. Conant Award*

5. *John Dewey*

6. *Facing the Future: Issues in Education and Schooling*

- Goodlad J. I. (1960). The Professional Curriculum of Teachers. *Journal of Teacher Education*, 11 (4), 454-459.
- Tyler, R W. (1976). Introduction. (Ed) J. I. Goodlad. *Facing the Future*, New York: Mc Graw-Hill, p. xi.

نوشته‌های برجسته گودلد

- Goodlad, J I. & Anderson, R.H. (1959). *The Nongraded Elementary School*. New York: Harcourt, Brace & Co.
- Goodlad, J I. (1974). *Looking Behind the Classroom Door*. Worthington, OH: Charles A. Jones Publishing Company.
- Goodlad, J I. (1975). *The Dynamics of Educational Change: Toward Responsive Schools*. New York: Mc Graw-Hill Book Co.
- Goodlad, J I (1979). *Curriculum Inquiry: The Study of Curriculum Practice*. New York: Mc Graw-Hill Book Co.
- Goodlad, J I. (1979). *What Schools are for?* Bloomington, IN: Phi Delta Kappa Educational Foundation.
- Goodlad, J I. (1984). *A Place Called School: Prospects for the Future*, New York: Mc Graw-Hill Book Co.
- Goodlad, J I. (1994). *Teachers for Our Nation's Schools*, San Francisco, CA: Jossey-bass.
- Goodlad, J I. (1997). *In Praise of Education*, New York: Teacher College Press.

خواندنی‌های بیشتر

- Shen, J. (1999). Connecting Educational Theory, Research, and Practice: A Comprehensive Review of John J Goodlad Publication. *Journal of Thought*, 34, 4, 25-96.
- Sirotnik, K A & Soder R. (Eds) (1999). *The Beat of a Different Drummer: Essays on Educational Renewal in Honor of John I. Goodlad*. New York. Peter Lang Publishing.